

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ BİLGİ NOTU

NİSAN
2025

KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ BİLGİ NOTU

GÜNCEL VERİLER

MAKROEKONOMİK GÖSTERGELER VE TAHMİNLER

GÖSTERGE	DEĞER	2022	2023	2024*
GSYH (cari fiyatlarla)	Milyar USD	4,5	5,5	-
Büyüme	%	13,3	7,3	-
Nüfus	Bin Kişi	304,0	375,0	-
Kişi Başı Gelir	USD	12.245	14.599	-
Enflasyon	%	94,5	83,6	-
İşsizlik Oranı	%	6,3	5,1	-
Cari Denge / GSYH	%	2,3	-	-
Bütçe Dengesi / GSYH	%	-	-	-
İhracat	Milyar USD	0,1	0,2	-
İthalat	Milyar USD	2,3	2,8	-
Türkiye'nin KKTC'ye İhracatı	Milyar USD	2,1	2,4	2,6
Türkiye'nin KKTC'den İthalatı	Milyar USD	0,1	0,1	0,1

Kaynak: IMF KEG Ekim 2024, Trademap, KKTC İstatistik Kurumu, TB, TCMB *: Öncü Veri

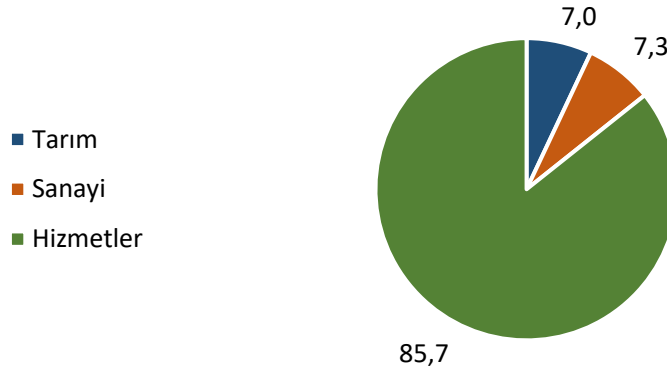

1. GENEL GÖRÜNÜM

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC), finansal destek ve ticaret için büyük ölçüde Türkiye'ye bağımlı, küçük ve hizmet odaklı bir ekonomiye sahiptir. 1983'te kurulan KKTC, yalnızca Türkiye tarafından tanınması, ekonomik politikalarını ve gelişimini etkilemektedir. Ekonomi öncelikle turizm, eğitim ve tarım etrafında dönmektedir. KKTC, başta Orta Doğu ve Avrupa olmak üzere uluslararası öğrencileri çeken çok sayıda üniversiteye ev sahipliği yapmaktadır.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin (KKTC) 2022 ve 2023 yıllarına ait makroekonomik göstergeleri incelendiğinde, ekonomide genel olarak olumlu bir seyir izlendiği görülmektedir. GSYH cari fiyatlarla 2022 yılında 4,5 milyar USD iken, 2023'te 5,5 milyar USD'ye yükselmiş; aynı dönemde büyüme oranı ise %13,3'ten %7,3'e gerileyerek daha ılımlı bir seyir izlemiştir. Nüfus 304 binden 375 bine çıkarken, kişi başına düşen gelir 12.245 USD'den 14.599 USD'ye yükselerek refah seviyesinde artışa işaret etmektedir. Enflasyon oranı yüksek seyretmekle birlikte 2022'deki %94,5 seviyesinden 2023'te %83,6'ya düşerek kısmi bir iyileşme göstermiştir. İşsizlik oranı da aynı dönemde %6,3'ten %5,1'e gerileyerek istihdam piyasasında olumlu bir tablo sunmuştur. Cari denge ve bütçe dengesi verileri sınırlı olsa da, 2022 yılında cari denge/GSYH oranının %2,3 olması dış denge açısından olumlu kabul edilebilir. Dış ticaret rakamlarına bakıldığında, ihracat 0,1 milyar USD'den 0,2 milyar USD'ye çıkarken, ithalat 2,3 milyar USD'den 2,8 milyar USD'ye yükselmiş, bu da dış ticaret açığının devam ettiğini göstermektedir. Genel olarak, KKTC ekonomisi 2023 yılında büyümeye devam ederken, enflasyon ve dış ticaret açığı gibi yapısal sorunlarını da sürdürmektedir.

Sektörlerin GSYH Payları (%)

Kaynak: KKTC İstatistik Kurumu, 2023

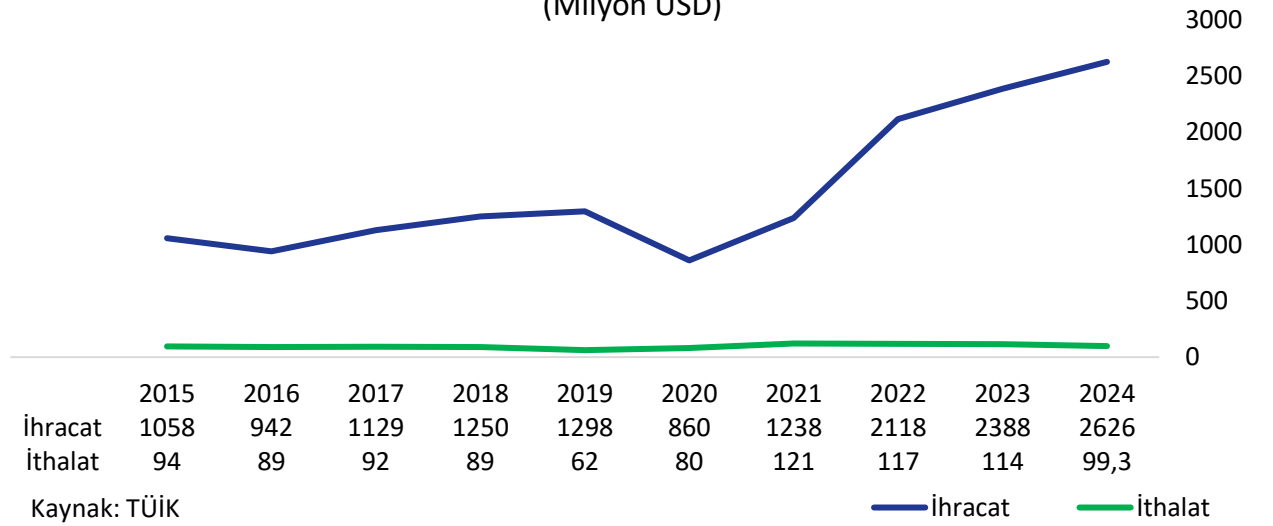
Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin gayrisafi yurt içi hasılasında (GSYH) en büyük payı hizmetler sektörü almaktadır. %85,7'lik oranla hizmetler sektörü, ülke ekonomisinin lokomotif konumundadır. Sanayi sektörü %7,3'lük pay ile sınırlı bir katkı sunarken, tarım sektörünün GSYH içindeki payı ise %7,0 düzeyindedir. Bu dağılım, KKTC ekonomisinin büyük ölçüde turizm, eğitim, kamu ve diğer hizmet odaklı faaliyetlere dayandığını göstermektedir. Tarım ve sanayinin toplam payının %15'in altında kalması, üretim ekonomisinin henüz gelişme aşamasında olduğunu ve çeşitlendirme ihtiyacını ortaya koymaktadır.

2. TÜRKİYE İLE DİŞ TİCARET

Türkiye ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) arasındaki dış ticaret verileri, Türkiye'nin KKTC'ye yönelik ekonomik desteğinin ve ticari ilişkilerdeki ağırlığının yıllar içerisinde giderek arttığını göstermektedir. 2015 yılında Türkiye'nin KKTC'ye ihracatı 1 milyar 58 milyon USD iken, bu rakam zaman içinde kademeli olarak artış göstermiş, özellikle 2021 yılından itibaren hızlı bir yükseliş trendine girmiştir. 2021'de 1,2 milyar USD olan ihracat, 2022'de 2,1 milyar USD'ye, 2023'te 2,4 milyar USD'ye ve nihayet 2024 yılında 2,6 milyar USD seviyesine ulaşmıştır. Bu artışın arkasında KKTC'nin artan tüketim ihtiyacı, Türkiye'den yapılan altyapı, enerji, gıda ve sağlık malzemeleri ithalatının büyümesi gibi faktörlerin etkili olduğu değerlendirilebilir. Türkiye'nin KKTC'ye ihracatının bu denli artması, iki ekonomi arasındaki bağımlılık düzeyinin giderek derinleştiğini ve KKTC ekonomisinin Türkiye merkezli bir dış ticaret modeline oturduğunu ortaya koymaktadır.

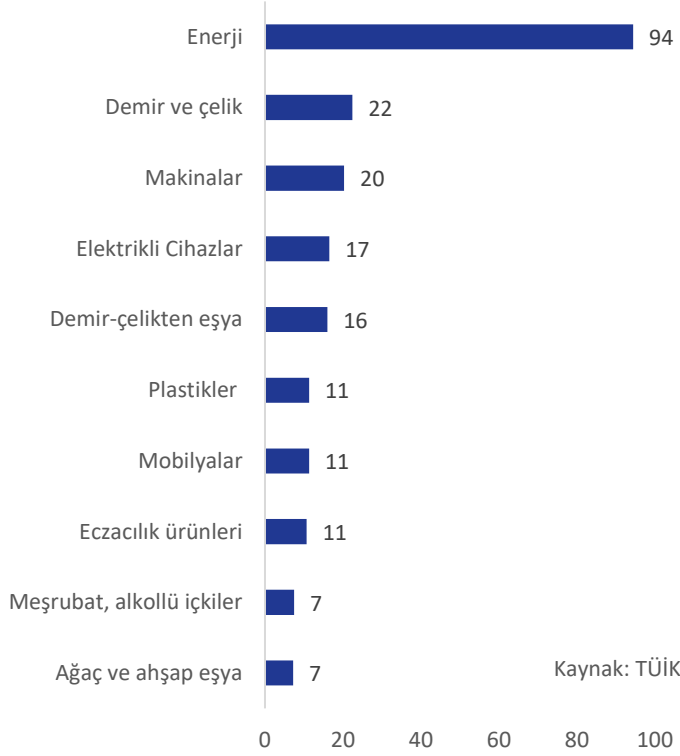
Türkiye KKTC Dış Ticareti
(Milyon USD)

Diğer yandan ithalat verileri, yani Türkiye'nin KKTC'den satın aldığı mal ve hizmetleri temsil eden rakamlar ise oldukça sınırlı düzeydedir. 2015 yılında 94 milyon USD olan KKTC'nin Türkiye'ye ihracatı, yıllar boyunca genel olarak düşük seyretmiş, 2019 yılında 62 milyon USD ile en düşük seviyesine inmiş, ancak 2021'de 121 milyon USD ile kısa süreli bir artış göstermiştir. Buna rağmen, 2024 yılı itibarıyla bu değer yeniden düşüşe geçmiş ve 99,3 milyon USD seviyesine gerilemiştir. Bu veriler Türkiye lehine çok büyük bir dış ticaret fazlasını ortaya koyarken, KKTC açısından önemli bir dış ticaret açığını gündeme getirmektedir. KKTC'nin ihracat kapasitesinin sınırlı olması, hizmet ağırlıklı ekonomik yapısı, üretim ve sanayi alt yapısındaki yetersizlikler ile ilişkilendirilebilir.

Ayrıca, ihracat ürünlerinin çeşitliliğinin az olması ve dış pazarlara erişim imkanlarının kısıtlılığı, bu düşük seviyelerde kalmasının temel nedenleri arasında sayılabilir. Bu durum, KKTC'nin ekonomik sürdürülebilirlik açısından ihracata dayalı kalkınma stratejilerine yönelmesi gerektiğini ve dış ticaret dengesini iyileştirecek yapısal reformların önemini bir kez daha ortaya koymaktadır.

KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ BİLGİ NOTU

Türkiye'nin KKTC'ye ihracatı
(ÖTS, Milyon USD, 2024)

2024 yılı verilerine göre Türkiye'nin KKTC'ye ihracatında enerji sektörü açık ara öne çıkmakta ve 94 milyon USD'lik değeriyle toplam ihracat içinde en yüksek paya (%27,2) sahip kalem olarak dikkat çekmektedir. Enerjiyi sırasıyla 22 milyon USD ile demir ve çelik, 20 milyon USD ile makineler ve 17 milyon USD ile elektrikli cihazlar takip etmektedir. Ayrıca demir-çelikten eşya, plastik ürünler, mobilyalar, eczacılık ürünleri gibi sanayi ve tüketim malları da önemli ihracat kalemleri arasında yer almaktadır. Türkiye'nin KKTC'ye gerçekleştirdiği ihracatın büyük oranda sanayi ürünlerinden oluşması, KKTC'nin altyapı ve tüketim mallarında Türkiye'ye yüksek düzeyde bağımlı olduğunu göstermektedir. Bu durum, Türkiye'nin KKTC ekonomisindeki belirleyici rolünü ve KKTC'nin üretim kapasitesindeki sınırlılığı ortaya koymaktadır.

Öte yandan Türkiye'nin KKTC'den yaptığı ithalat oldukça sınırlı kalmakta ve daha çok tarımsal ve düşük hacimli sanayi ürünlerine dayanmaktadır. İlk sırada 7 milyon USD ile yaş meyve yer alırken, bunu 5 milyon USD ile süt ürünleri ve yumurtalar takip etmektedir. Diğer ithalat kalemleri ise 1 ila 3 milyon USD arasında değişen küçük ölçekli sektörlerden oluşmaktadır. Bu ürünler arasında silah ve mühimmat, kozmetik, alüminyum ve bakırdan eşyalar yer almaktadır. İthalat verileri, KKTC'nin Türkiye'ye yönelik ihracat kapasitesinin oldukça dar bir ürün yelpazesıyla sınırlı olduğunu ve katma değeri yüksek ürünlerin yok denecek kadar az olduğunu göstermektedir. Bu tablo, KKTC'nin ihracat altyapısının zayıflığını ve Türkiye ile dış ticaret dengesizliğinin yapısal niteliğini gözler önüne sermektedir. Uzun vadede bu dengesizliği dengelemek adına KKTC'nin ihracata dönük üretim politikaları geliştirmesi büyük önem taşımaktadır.

Türkiye'nin KKTC'den ithalatı
(ÖTS, Milyon USD, 2024)

DIŞ EKONOMİK İLİŞKİLER KURULU

Huzur Mahallesi, Azerbaycan Caddesi Skyland Sky Office No: 4
B Blok Kat: 21-22 Seyrantepe 34485 Sarıyer/İstanbul

www.deik.org.tr • info@deik.org.tr

     deikiletisim | deikint